

Na wystawie „Żakardowe wzory” zaprezentowano maszyny i urządzenia wykorzystywane w Zakładach Lniarskich w Żyrardowie w procesie technologicznym produkcji tkanin żakardowych. Głównymi eksponatami są krosna czółenkowe, wyposażone w mechanicznie sterowane maszynki żakardowe (zwane potocznie krosnami żakardowymi), które stanowią unikat na skalę światową. Ekspozycję wzbogacają również urządzenia wykorzystywane na oddziale przygotowawczym tkalni oraz na etapie wykończania tkanin, które zostały wyprodukowane w latach 60-80. XX wieku.

Wyjątkowość żakardów opiera się przede wszystkim na zastosowaniu podczas ich produkcji odpowiedniego mechanizmu, wynalezione go w 1805 roku przez Josepha Marie Jacquarda (czyt. żakarda), który polegał na przenoszeniu wzoru na tkaninę w procesie odczytania przez maszynkę żakardową deseni zaprogramowanego na kartach perforowanych (zwanych wzornicami). Masowa produkcja żakardów, która ruszyła w 1815 roku, zrewolucjonizowała tkactwo na całym świecie. Warsztaty tkackie oparte na mechanizmie Jacquarda znalazły zastosowanie także w żyrardowskiej fabryce lnu, a tkaniny żakardowe stały się luksusowym i cennym wyrobem włókienniczym.

PRZEWODNIK DLA NIEWIDOMYCH I NIEDOWIDZĄCYCH
Jeżeli zwiedzasz wystawę z osobą niewidomą lub niedowidzącą, wypożycz u pracownika Muzeum bezpłatny przewodnik wydrukowany w czarnodruku i języku Braille’a.

Zwiedzanie wystawy

poniedziałek:
nieczynne

wtorek – piątek:
10:00 – 15:00

sobota – niedziela:
11:00 – 18:00

*(w weekendy czynne wyłącznie
od kwietnia do końca października)*

**Zwiedzanie z przewodnikiem wymaga
wcześniejszego kontaktu telefonicznego**

Muzeum Lniarstwa
im. Filipa de Girarda w Żyrardowie

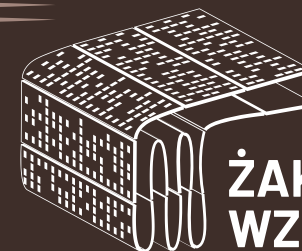
ul. Dittricha 18, 96-300 Żyrardów
tel. 793 134 703

e-mail: rezerwacje@muzeumlniarstwa.pl
www.muzeumlniarstwa.pl
FB/MuzeumLniarstwaŻyrardow

Wystawa dofinansowana ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

WYSTAWA

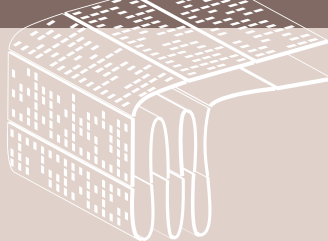
**ŻAKARDOWE
WZORY**

PRZEWODNIK PO WYSTAWIE

MUZEUM LNIARSTWA
im. Filipa de Girarda w Żyrardowie

ŻAKARDOWE WZORY

WSTĘP

Pierwsze krosna żakardowe pojawiły się w żyrardowskich zakładach na przełomie lat 40. i 50. XIX wieku. Wraz z rozwojem fabryki unowocześniano park maszynowy, wybudowano osobną tkalnię żakardową, a następnie nową tkalnię, w których produkowano lniane i lniano-bawełniane tkaniny żakardowe.

Po likwidacji Zakładów Lniarskich w 1999 roku, tradycję związane z żakardami na kilka lat przejęła prywatna firma. Po jej zamknięciu wszystkie maszyny zostały wykupione przez Miasto Żyrardów oraz przeniesione w 2020 roku do Muzeum Lniarstwa w celach ekspozycyjnych.

KROK 1. Snuj snowadle, snuj...

Snowadło taśmowe służyło w oddziale przygotowawczym tkalni w procesie snucia osnowy tkackiej, czyli nawijania przędzy na wał osnowowy z kilkuset nawojów umieszczonych na ramie natykowej.

KROK 2. Krosna - serce tkalni

Park maszynowy składa się z 16 krosien czółenkowych typu Saurer (z lat 70. XX wieku), wyposażonych w mechanicznie sterowane maszynki żakardowe z przystawką Verdola. Maszynka żakardowa, umieszczona na konstrukcji nośnej nad krosnami, umożliwia tworzenie na tkaninie dowolnie zaprojektowanych jedno- i wielobarwnych wzorów, przy wykorzystaniu specjalnych kart perforowanych, zwanych wzornicami.

🔊 Posłuchaj dźwięku pracujących krosien – to serce tkalni żakardowej. Wsłuchaj się również we wspomnienia byłych pracowników, którzy z ogromnym sentymentem powracają w swoich opowieściach do lat spędzonych w fabryce.

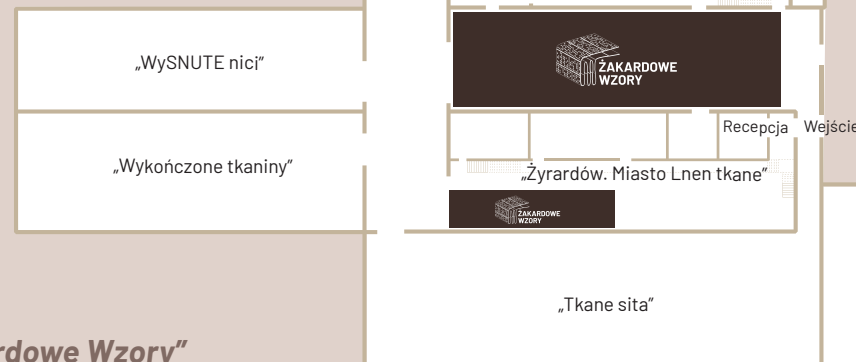
KROK 3. Wzorcownia

Konkretny wzór tkaniny żakardowej zapisywano na wzornicy w postaci otworów, które wybijano za pomocą urządzeń zwanych: wybijkarką kart żakardowych, kopiarką wzornic oraz wybijkarką wzornic wątkowych. W gablotach zaprezentowano oryginalne wzorniki tkanin żakardowych, czółenka i cewki tkackie, a tuż za nimi umieszczono wiązarkę osnów wraz ze stojakiem.

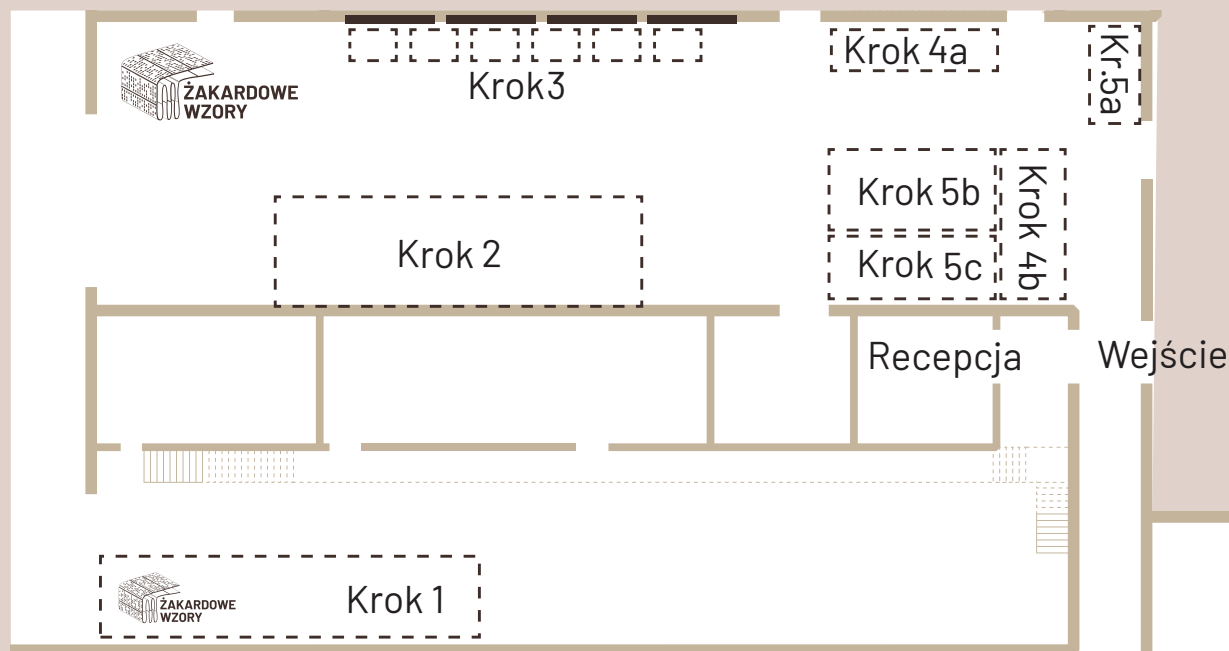
Lokalizacja na terenie Muzeum Lniarstwa

Kolejność zwiedzania wystaw

1. Żyrardów. Miasto Lnem tkane
2. WySNUTE nici
3. Żakardowe wzory
4. Nić łącząca przeszłość z teraźniejszością
5. Wykończone tkaniny
6. Tkane sita

Plan zwiedzania wystawy „Żakardowe Wzory”

— plansze informujące o procesach produkcji, przedstawiające budowę i schemat krosna.

KROK 4. Przewinąć i ucewić

Na oddziale przygotowawczym tkalni prowadzono procesy służące do przygotowania osnowy oraz wątku tkackiego. Na przewijarce bębnowej (4a) przewijano przędzę na nawoje stożkowo-krzyżowe, natomiast na cewiarce (4b) nawijano wątek na drewniane cewki tkackie.

KROK 5. Ostateczne wykończenie tkanin

Postrzygarkę (5a) stosowano do usuwania zanieczyszczeń, nieregularnie wystających włókien oraz puchu. Z kolei na przegładarce (5b) kontrolowano jakość wyprodukowanego wyrobu oraz klasyfikowano do odpowiedniego gatunku handlowego. Rolowaczka (5c) służyła natomiast do mierzenia i nawijania tkaniny na belki.

Dziękujemy za odwiedzenie wystawy!